ACV 7326.

(R)

AKAD *AL-BAY^{c} BI THAMAN ĀJIL* DI BANK RAKYAT MENGIKUT PERSPEKTIF UNDANG-UNDANG KONTRAK ISLAM

HAMIZAN BIN MOHD NOR

JABATAN SYARIAH DAN UNDANG-UNDANG
BAHAGIAN PENGAJIAN SYARIAH
AKADEMI PENGAJIAN ISLAM
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR
2002

Perpustakaan Universiti Malaya
A510830390

AKAD *AL-BAY[c] BI THAMAN ĀJIL* DI BANK RAKYAT MENGIKUT PERSPEKTIF UNDANG-UNDANG KONTRAK ISLAM

HAMIZAN BIN MOHD NOR

DISERTASI INI DIKEMUKAKAN UNTUK
MEMENUHI KEPERLUAN BAGI IJAZAH
SARJANA SYARIAH BAHAGIAN II
(SECARA BERKURSUS DAN DISERTASI)

JABATAN SYARIAH DAN UNDANG-UNDANG
BAHAGIAN PENGAJIAN SYARIAH
AKADEMI PENGAJIAN ISLAM
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR
2002

ABSTRAK

*Al-bay*ʿ *bi thaman ājil* (BBA) merupakan suatu akad pembiayaan menurut prinsip Islam. Ia merupakan produk yang amat popular dan ditawarkan dalam Sistem Perbankan Islam di Malaysia termasuk Bank Rakyat sendiri. Penawaran produk ini dilihat sebagai suatu alternatif kepada sistem pinjaman di Bank Konvensional yang telah bertapak sejak sekian lama. Justeru itu, disertasi ini cuba mengkaji amalan akad BBA dengan penumpuan diberikan terhadap konsep akad BBA di dalam sistem muamalat Islam dan amalan akad BBA yang terdapat di Bank Rakyat sendiri. Kajian ini juga turut membincangkan konsep hutang, jual beli, keuntungan dan riba yang menjadi ciri penting dalam sistem pembiayaaan ini.

ABSTRACT

Al-Bay^c bi thaman ājil (BBA) is a financing contract according to Islamic principles. It is a well-known product and is offered by Islamic Banking System in Malaysia including Bank Rakyat itself. The product is an alternativies to the financing scheme of the conventional bank. Therefore, the dissertation studies the practice of BBA contract with attention given to the concept and nature of BBA contract in the Islamic transaction and its practise at Bank Rakyat. The study also discusses certain relevent concept such as debt, buy and selling (transaction), profits and usury in Islam all of which constitute some important aspects in the current financial system in Malaysia.

PENGHARGAAN

Segala puji bagi Allah S.W.T., selawat dan salam buat junjungan besar Nabi Muhammad S.A.W., ahli keluarga, para sahabat baginda dan kaum muslimin dan muslimat seluruhnya.

Setinggi-tinggi kesyukuran dipanjatkan kehadrat Allah S.W.T. dengan limpah kurnianya memberikan kesihatan dan ilham kepada penulis dalam menyiapkan kajian ini. Semoga ia menjadi salah satu daripada sekian banyaknya ilmu yang terdapat di dunia ini. Di kesempatan ini, penulis ingin merakamkan setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih kepada Prof. Madya Dr. Ahmad Hidayat Buang, selaku penyelia disertasi ini di atas segala tunjuk ajar dan teguran yang telah diberikan kepada penulis sehinggalah siapnya kajian ini.

Sekalung penghargaan juga kepada semua guru dan pensyarah yang telah banyak mencurahkan ilmu kepada penulis. Semoga sumbanganmu dalam mendidik anak bangsa akan diberkati dan dirahmati Allah S.W.T.

Terima kasih juga buat ayahanda, bonda dan keluarga atas kasih sayang dan pengorbananmu selama ini. Sesungguhnya doamu sentiasa mengiringi perjuanganku di sini. Semoga kasih sayang ini akan terus menjadi pembakar semangat kepadaku untuk terus merintis kejayaan demi kejayaan.

Ucapan setinggi-tinggi terima kasih juga kepada Encik Mustaffa Kamal Bin Ali, Ustaz Zaki Ibrahim, Encik Fuhaizad Asmar Omar dan Encik Syed Nasir Hussain yang banyak memberi bantuan dan kerjasama kepada penulis dalam menyiapkan kajian ini.

Sejambak penghargaan buat Rusliza Yaakub, Zaridah Md. Nadzir, Mazni Abdul Wahab, Sharifah Zulhani, Najibah dan Suzana yang dirahmati, terima kasih di atas persahabatan ini. Bantuan kalian amat kuhargai sepanjang masa.

Akhirnya ucapan terima kasih juga buat semua pihak yang terlibat secara langsung mahupun tidak langsung dalam membantu penulis menyiapkan penulisan ini. Semoga kita beroleh keredhaan dan keberkatan dari-Nya.

Hamizan Bin Mohd Nor,

137 Felda Pasoh Dua,

72300 Simpang Pertang,

Negeri Sembilan.

Hamizan01@hotmail.com

April 2002

PANDUAN TRANSLITERASI

1) Konsonan

Huruf Arab	Huruf Rumi
ا	a
ب	b
ت	t
ث	th
ج	j
ح	ḥ
خ	kh
د	d
ذ	dh
ر	r
ز	z
س	s
ش	sy
ص	ṣ
ض	ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	ʿ

غ	gh
ف	f
ق	q
ك	k
ل	l
م	m
ن	n
و	w
ه ـه	h
ء	'
ي	y
ة	ṯ

2) Vokal

a. Pendek		b. Panjang		c. Diftong	
ـَ	a	ـَ	ā	أَيْ	ay
ـِ	i	ـِ	ī	أَوْ	aw
ـُ	u	ـُ	ū		

Catatan

Perkataan-perkataan Arab yang telah dimelayukan tidak ditransliterasikan seperti syarak, fukaha, nas, al-Quran dan hadis. Ejaan ini berdasarkan ejaan Kamus Dewan terbitan Dewan Bahasa dan Pustaka (1997)

SENARAI KEPENDEKAN

BBA	:	*Bay^c Bi Thaman Ājil*
Bil.	:	Bilangan
BIMB	:	Bank Islam Malaysia Berhad
BLR	:	Base Lending Rates
BNM	:	Bank Negara Malaysia
Cet.	:	Cetakan
Dr.	:	Doktor Falsafah
H	:	Hijrah
h.	:	Halaman
Ibid	:	Ibidem
Jil.	:	Jilid/Juz
KL	:	Kuala Lumpur
M	:	Masihi
m	:	Meninggal
Op.cit	:	Opera Citato
Prof.	:	Profesor
S.A.W.	:	Sallallahu ^{c}Alaihi Wassallam
SPI	:	Sistem Perbankan Islam
SPTF	:	Skim Perbankan Tanpa Faedah
S.W.T.	:	Subhanahu wa Taa^{c}la
t.t.	:	Tiada Tarikh

SENARAI LAMPIRAN

Lampiran 1	:	Produk-produk BBA di Bank Rakyat
Lampiran 2	:	Majlis Pengawasan Syariah Bank Rakyat
Lampiran 3	:	Syarat-syarat Pemohon
Lampiran 4	:	Salah Satu Contoh Perjanjian BBA di Bank Rakyat

Kandungan	**Halaman**

Abstrak i

Penghargaan iii

Transliterasi v

Senarai Kependekan vii

Senarai Lampiran viii

Bab 1

Pendahuluan

1.1. Latar Belakang Kajian 1

1.2. Objektif Kajian 3

1.3. Skop Kajian 4

1.4. Metodologi Kajian 5

- 1.4.1. Sumber Data 5
- 1.4.2. Metod Pengumpulan Data 6
- 1.4.3. Pemprosesan Data 7
- 1.4.4. Metod Analisis Data 7

1.5. Hasil Kajian 9

1.6. Masalah Kajian 9

1.7. Ringkasan Kajian dan Penulisan Lepas 10

- 1.7.1. Kajian Lepas Tentang Akad BBA 10
- 1.7.2. Penulisan Tentang BBA di Malaysia 12

Nota Hujung 16

Bab 2

Konsep Akad BBA Dalam Islam

2.1. Pendahuluan 18

2.2. Pengertian BBA 19

2.3. Hukum dan Dalil 21

2.3.1. Al-Quran 22

2.3.2. Hadis Rasulullah S.A.W. 24

2.3.3. Ijma Ulama 25

2.4. Rukun BBA 27

2.4.1. Dua Pihak yang Berakad 28

2.4.2. Barang-barang yang Diakadkan (Harta Jualan dan Harga Bayaran) 32

2.4.3. Sighah Akad *Ījāb* dan *Qabūl* 36

2.5. Kesimpulan 41

Nota Hujung 42

Bab 3

Hutang, Jual Beli, Keuntungan dan Riba dalam Islam

3.1 Pendahuluan 46

3.2. Konsep 46

3.2.1. Hutang 46

3.2.2. Jual beli 48

3.2.3. Keuntungan 50

3.2.4. Riba 54

3.3. Hutang dan Jual Beli 55

3.4. Perbezaan antara Riba dan Keuntungan 58

3.5. Keuntungan di Bank Rakyat 63

3.6. Kesimpulan 65

Nota Hujung 66

Bab 4

Amalan Akad BBA di Bank Rakyat

4.1. Pendahuluan 69

4.2. Latar belakang SPI di Bank Rakyat 70

4.3. Jabatan Bank Islam Bank Rakyat 72

4.4. Majlis Pengawasan Syariah 74

4.5. Akad Pembiayaan BBA di Bank Rakyat 75

4.5.1. Definisi dan Tujuan Pembiayaan 75

4.5.2. Kelayakan 78

4.5.3. Harga Belian dan Harga Jualan 79

4.5.4. Kadar Keuntungan 84

4.5.5. Cagaran 86

4.5.6. Margin Pembiayaan 86

4.5.7. Tempoh Pembiayaan 87

4.5.8. Perlaksanaan Takaful 87

4.5.9. Deposit Sekuriti/ Bayaran Perkhidmatan 88

4.5.10. Rebate 89

4.6. Kesimpulan 90

Nota Hujung 92

Bab 5

Penutup

5.1. Analisis 94

5.2. Rumusan 100

5.3. Cadangan 107

5.4. Kesimpulan 109

Nota Hujung 111

Bibliografi

Lampiran